

Kisszóllósi-Szánthó Balázs*

Kiút a devizahitelek számára? – Az Európai Unió Bíróságának C-630/23. számú ítélete

1. BEVEZETÉS

A devizahiteles perek lassan tíz éve húzódnak, az elmúlt évek során rengeteg megoldási javaslat és próbálkozás született e társadalmi méretűvé vált probléma megoldására. Az Európai Unió Bíróságának (a továbbiakban: EUB), illetve a Kúriának a kapcsolódó ítélkezési gyakorlata folyamatosan fejlődött, e folyamat részeként született meg az EUB 2025. április 30. napján kihirdetett C-630/23. számú ítélete a devizahitel-szerződések ügyében.¹ Az EUB ítéletét egyrészt nagy várakozás, másrészt nagy médiaérdeklődés övezte, ennek ellenére fennmaradt az alapvető kérdés, hogy az ítélet valójában milyen hatással lesz a magyar bírósági joggyakorlatra, esetleg a jogalkotásra.

2. AZ EUB C-630/23. SZÁMÚ ÍTÉLETE

Az EUB ítéletének alapját képező tényállás szerint két fogyasztó és az AxFina Hungary Zrt. között 2007. június 21. napján létrejött deviza-lízingszerződés, mely alapján gépjármű megvásárlása céljából svájci frankban került felvételre a kölcsön összege, amelyet forintban kellett törleszteni. Az első fogyasztó a lízingszerződést megkötő fél volt, a második fogyasztó pedig egyetemleges felelősséget vállalt az első fogyasztó kötelezettségeinek teljesítéséért. A szerződés tartalmazta az árfolyamkockázatra vonatkozó kikötést, amely szerint a devizaárfolyam változását a szerződés lejártakor elszámolják, és ez azt eredményezi, hogy a svájci franknak a forinthez képest történő felértékelődésének kockázatát teljes egészében a két fogyasztó viselte. A felek a magyar jogszabályok alapján elszámoltak egymással, azonban a felülvizsgálati eljárásban a bíróságnak kérdései merültek fel, amelyeket előzetes döntéshozatali eljárásban kért megválaszolni az EUB által.

A két fogyasztó nem tudott határidőben teljesíteni, amire tekintettel az AxFina a késedelem okán azonnali hatállyal felmondta a lízingszerződést. A felmondás miatt a teljes tartozás

egy összegben esedékessé vált. Az AxFina a DH2 törvény² 3. § (1) bekezdése, valamint a DH1 törvény³ 3. § (1) bekezdés alapján a tartozásból levonta az árfolyamrésből származó túlfizetést, valamint az érintett gépjármű értékesítéséből származó összeget.

Ezt követően az AxFina keresetet indított annak érdekében, hogy ha megállapítják az árfolyamkockázatra vonatkozó kikötés tisztességtelen jellegét, és ennek következményeként az említett szerződés érvénytelenségét, ugyanezen szerződést a megkötésének időpontjára visszamenőleges hatállyal nyilvánítsák érvényesnek, és a két fogyasztót egyetemlegesen kötelezzék az ott meghatározott tőke, késedelmi kamat és árfolyamkockázat címén a megfizetésre. A perben eljáró elsőfokú, és másodfokú bíróság is úgy határozott, hogy bár az árfolyamkockázatra vonatkozó kikötés tisztességtelensége miatt a szerződés érvénytelen, ennek ellenére a két fogyasztó korlátozott mértékben köteles viselni a kockázatot. Az AxFina követelését ennek alapján csökkentették, aszerint, amilyen helyzetben lett volna, ha forintban határozzák meg a szerződést. A másodfokú álláspontja szerint ez a megoldás alkalmas volt az árfolyamkockázatra vonatkozó feltétel által okozott érdeksérelem kiküszöbölésére. Ezenkívül a másodfok szerint a szerződésben szereplő szolgáltatások irreverzibilisek, amelyek kizárják az eredeti állapot helyreállítását. A fogyasztók a másodfokú ítélet utolsó megállapításával összefüggésben terjesztettek elő felülvizsgálati kérelmet, és kérték a kereset elutasítását, hivatkozva arra, hogy az uniós joggal ellentétes az a megállapítás, mellyel kizárja a magyar bíróság annak a lehetőségét, hogy azt a helyzetet visszaállítsák, amelyben a fogyasztók az árfolyamkockázatra vonatkozó kikötés hiányában lettek volna, és ez alapján a bíróság nem módosíthatja a tisztességtelen kikötés tartalmát.

A felülvizsgálati eljárásban a Kúria előzetes döntéshozatal iránti kérelmet terjesztett elő, melyben három kérdést tett fel az EUB-nek. A Kúria alapvetően arra kereste a választ, hogy

* PhD-hallgató, Miskolci Egyetem Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola. Ügyvédjelölt, Hargittay és Társai Ügyvédi Iroda.

1 C-630/23. sz. ügy, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX%3A62023CJ0630> (utolsó lekérdezés: 2025. 12. 01.)

2 2014. évi XL. törvény a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsön szerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről (a továbbiakban: DH2 törvény).

3 2014. évi XXXVIII. törvény a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsön szerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről (a továbbiakban: DH1 törvény).

összeegyeztethető-e a magyar szabályozás a Tanács a fogyasztókkal kötött szerződésekből alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13/EGK irányelvének („93/13 irányelv” vagy „irányelv”) bizonyos cikkeivel, azaz egyáltalán teljesíthető-e egy olyan szerződés, amelyben a hitelező az árfolyamkockázatot korlátozás nélkül a fogyasztóra telepíti, amelyet a magyar jogi szabályozás figyelmen kívül hagy és érvényessé nyilvánít, vagyis más szóval érvényessé nyilvánítható-e egy ilyen lényeges hibában szenvedő szerződés. Ezen túlmenően, ha a magyar jogszabályok általi érvényessé nyilvánítás, mint jogkövetkezmény nem lehetséges, akkor a bíróságnak hogyan kell eljárnia egy eltérő EUB-joggyakorlat és eltérő magyar törvényi szabályozás ellentmondása esetén, mivel ebben az esetben a magyar bíróságoknak „contra legem”, azaz a magyar törvényekkel szemben kellene döntést hoznia kizárólag uniós jogi alapon. E kérdésekre az EUB meglehetősen egyértelmű és határozott választ adott, követve az elmúlt évek következetes uniós joggyakorlatát.

2.1. VISSZATARTÓ ERŐ

Az EUB kimondta, hogy a 93/13 irányelv 6. cikk (1) bekezdésének első tagmondata előírja, hogy a tisztességtelen feltételek nem jelentenek kötelezettséget a fogyasztóra nézve, amely egy kógens rendelkezés. Ezenfelül kimondta, hogy a hivatkozott irányelv 7. cikke annak preambulumaival együtt úgy értelmezendő, hogy a tagállamoknak kell megfelelő és hatékony eszközökről gondoskodniuk annak érdekében, hogy megszüntessék ezen tisztességtelen feltételeknek a fogyasztókkal szembeni alkalmazását. Ennek érvényesülése érdekében a nemzeti bíróságoknak kötelezettsége mellőzni az olyan tisztességtelen feltételeket, amelyek jogalap nélküli összegek fizetésére köteleznek vagy ezzel egyező visszafizetési kötelezettséget eredményeznek, aminek keretében az EUB visszatér a már korábban is kimunkált „visszatartó hatás” elvére, amely az EUB joggyakorlata alapján a 93/13 irányelv 7. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben értelmezett 6. cikk (1) bekezdése alapján állapítható meg.

A 93/13 irányelv visszatartó erejét az EUB a C-520/21-es számú ítéletben is kimondta, amely szerint a Lengyelországban működő bankok nyilvános módon súlyos következményekkel fenyegetik a fogyasztókat arra az esetre, ha azok úgy döntenének, hogy jelzáloghitel-szerződéseik érvénytelenségének megállapítását kérik, azáltal, hogy ilyen esetben nem a szerződésnek megfelelő felhasználáshoz kapcsolódó követeléseket érvényesítenek a fogyasztókkal szemben. Ugyanígy kimondta és pontosította ebben az ügyben az EUB, hogy amikor a nemzeti bíróság teljesíti azon kötelezettségét, hogy mellőzi a tisztességtelen szerződéses feltételt, amely jogalap nélkül kifizetettnek bizonyuló összegek megfizetésére kötelez, amely ezzel egyező összegű visszafizetési kötelezettséget eredményez, ennek a visszafizetési kötelezettségnek a hiánya kétségtelenné teszi az irányelv visszatartó hatását.

A visszatartó hatásról az EUB a C-154/15., a C-307/15. és a C-308/15. számú ügyekben is rendelkezett. A visszatartó hatás lényege az EUB joggyakorlata alapján az, hogy visszatartsa az eladókat vagy szolgáltatókat attól, hogy a fogyasztókkal kötött szerződésekből tisztességtelen feltételeket alkalmazzanak.

Ezért alapvető kérdés, hogy a devizahitel-szerződések semmissége esetén a nemzeti szabályok veszélyeztetik-e az irányelv visszatartó hatását.

Ennek alapján került megállapításra a C-520/21-es számú ítéletben, hogy a visszatartó hatást nem veszélyezteti, sőt alkalmas arra, hogy visszatartsa az eladókat és szolgáltatókat attól, hogy tisztességtelen feltételeket használjanak, ha a szerződés semmissé nyilvánítása alapján a fogyasztó olyan követeléseket érvényesíthet, amelyek meghaladják a havi törlesztőrészletek és a szerződés teljesítése címén fizetett költségek visszatérítését, valamint a felszólítástól számított törvényes késedelmi kamatok megfizetését.

Ezzel szemben szintén kimondja a C-520/21-es számú ítélet, hogy a hitelintézetek részére olyan jogot biztosítani, amelynek alapján a fogyasztó köteles a szerződés teljesítése jogcímén a hitelintézet által folyósított tőke visszafizetésén, valamint a késedelmi kamatok megfizetésén túl bármilyen egyéb megtérítést követelni, veszélybe sodorja az irányelv visszatartó erejét. Ezzel összefüggésben mondta ki korábban a C-618/10. ítéletben az EUB, hogy a visszatartó erőt sértendő az, ha a nemzeti bíróság jogosult lenne módosítani a szerződésben foglalt tisztességtelen feltételek tartalmát.

2.2. BÍRÓSÁGI SZERZŐDÉSMÓDOSÍTÁS

Alapvető kérdés a devizahiteles ügyekben, hogy a nemzeti bíróságnak joga van-e arra, hogy módosítsa a felek közötti szerződés tartalmát, különösen a magyar DH törvények alapján. A DH1 törvény 3. § (2) bekezdés ugyanis kimondja, hogy a semmis kikötés helyébe a Magyar Nemzeti Bank hivatalos devizaárfolyamának alkalmazására irányuló rendelkezés lép. Ennek alapján pedig előírja, hogy hogyan kell elszámolni a felek között. Ezenfelül a DH7 törvény⁴ előírja, hogy a devizában nyilvántartott követeléseket forintkövetelésre kell átváltogatni.

A hivatkozott C-618/10. számú ítélet kimondta, hogy a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdésével ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely a nemzeti bíróság számára lehetőséget biztosít a fogyasztói szerződés oly módon történő módosítására, hogy a tisztességtelen szerződési feltételt más olyan feltétellel helyettesítse, amely nem minősül tisztességtelennek. A szerződés kizárólag úgy módosulhat, hogy az csak a tisztességtelen kikötések elhagyása nyomán módosul, és ennek alapján lehetőség van a szerződés fennmaradására a nemzeti jog szerint; így kizárólag arra van lehetőség, hogy mellőzzék a tisztességtelen feltételeket, de nincs jogosultsága a bíróságnak arra, hogy a tisztességtelen feltételek tartalmát maga módosítsa. Másrészt kimondta az EUB, hogy ezen feltételeket objektív megközelítésből kell vizsgálni. Így a szerződéses felek egyikének helyzete nem tekinthető a szerződés jövője szabályozásában meghatározó szempontnak.

A fentiekben leírtak szerint azonban a DH törvények alapján történő szerződésmódosítás nem megfelelő megoldás, mivel azon túlmenő módosítással jár, mint ami csak pusztán ezen kikötések elhagyását jelenti, és így önmagában az elhagyással jogilag nem maradhat fenn a szerződés. Lényeges en-

4 2015. évi CXLV. törvény egyes fogyasztói kölcsönszerződésekből eredő követelések forintra átváltásával kapcsolatos kérdések rendezéséről.

nek fényében, hogy azon esetekben, ahol már a bíróság korábban megállapította, hogy az árfolyamkockázatra vonatkozó kikötés határozza meg a szerződés elsődleges tárgyát, és annak megszüntetése a szerződés érvénytelenségét vonná maga után, akkor a szerződés fennmaradása jogilag nem lehetséges.

Külön kimondta az EUB, hogy nem lehetséges a szerződés akként történő orvoslása, hogy a szerződést érvényessé nyilvánítja a bíróság és egyidejűleg módosítja annak pénznemét is. Ez a kikötés a szerződés tartalmának megváltoztatását jelentené.

A kérdés tehát az, hogy a magyar nemzeti bíróság a magyar jogban létező diszpozitív szabályt alkalmazhatja vagy sem. Ezzel összefüggésben mondta ki az EUB, hogy elsődlegesen a fogyasztó kérésének van jelentősége, ugyanis, ha a fogyasztó azt kéri, hogy a szerződést teljes egészében semmisnek nyilvánítsák, akkor a nemzeti bíróság nem alkalmazhatja a diszpozitív nemzeti szabályt.

Az EUB C-705/21. számú ítélete ezenfelül már korábban kimondta, hogy ellentétes a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdésével, ha a devizában nyilvántartott, de nemzeti pénznemben törlesztett kölcsönszerződést – az árfolyamkockázati kikötés tisztességtelensége ellenére – úgy tartják fenn hatályában, hogy a tisztességtelen kikötést a nemzeti jog általános rendelkezéseivel helyettesítik. Ugyanígy kimondta ezen ítélet, hogy amennyiben az árfolyamkockázatot a fogyasztóra terhelő tisztességtelenség jellege a szerződés érvénytelenségét eredményezi, és ezt követően mégis érvényesnek nyilvánítják a szerződést, és a kötelezettség tartalmát a szerződés pénznemének és az abban rögzített kamatlábnak a módosítása vagy a deviza maximalizált árfolyama révén kiigazítják, az ellentétes a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdésével és 7. cikkének (1) bekezdésével.

2.3. JOGI ÉS TÉNYBELI ÁLLAPOT HELYREÁLLÍTÁSA

A fentiek alapján az EUB a jelen tanulmányban elemzett C-630/23-as ítéletben kimondta, hogy a szerződéses kikötés tisztességtelenségének megállapítása azt kell eredményezze, hogy a fogyasztó olyan jogi és ténybeli állapota álljon helyre, amelyben a fogyasztó a tisztességtelen kikötés hiányában lenne. Ez valójában szintén nem új megállapítása az ítéletnek. A C-520/21-es számú ítéletben az EUB ezt már korábban szintén kimondta.

Annak érdekében, hogy megértsük a kiinduló helyzetet, szükséges a tényállás rövid ismertetése. A hivatkozott ügyben a lengyel bíróság előzetes döntéshozatali eljárás keretében megkérdezte az EUB-t, hogy milyen jogkövetkezményt alkalmazhat abban az esetben, ha a szerződést teljes egészében semmisnek kell nyilvánítani, és az nem maradhat fenn a tisztességtelen feltételek törlését követően sem. Az EUB kimondta, hogy bár a 93/13 irányelv alapján a nemzeti jog különböző rendelkezései kell, hogy szabályozzák a semmissé nyilvánítás joghatásait, ettől függetlenül az EUB hatáskörrel rendelkezik a kérdés megválaszolására, tekintettel arra, hogy a kérdés a 93/13 irányelv 6. cikke (1) bekezdésének és 7. cikke (1) bekezdésének, valamint a hatékony érvényesülés, a jogbiztonság és az arányosság elvének értelmezésére irányul.

Az EUB a hivatkozott ítéletben kifejtette, hogy egy tisztességtelenné minősített szerződési feltételt főszabály szerint úgy kell tekinteni, mint ami nem is létezett, és így nem tud a fogyasztóra joghatást kifejteni. Erre tekintettel az ilyen kikötés tisztességtelen jellege bírósági megállapításának főszabály szerint azon jogi és ténybeli állapot helyreállítását kell eredményeznie, amelyben a fogyasztó az említett kikötés hiányában lenne. Az EUB ezen döntésében azt is kijelentette, hogy a tagállamoknak kötelezettsége, hogy a saját nemzeti jogszabályaik rendelkezése szerint előírják, hogy a tisztességtelen feltételek nem jelentenek kötelezettséget a fogyasztókra nézve. Ennek keretében azonban a tisztességtelen jelleg megállapításának lehetővé kell tennie azon jogi és ténybeli helyzet helyreállítását, amelyben a fogyasztó ezen tisztességtelen feltétel hiányában találná magát. Ez pedig az EUB szerint az, hogy a fogyasztó számára biztosítani kell azt a jogot, hogy az eladótól vagy a szolgáltatótól a jogalap nélküli gazdagodást visszakövetelje.

Az EUB tehát kimondta – tekintettel arra, hogy a 93/13 irányelv nem szabályozza kifejezetten a semmisségből eredő érvénytelenség alapján eredő következményeket – azt, hogy a tagállamoknak kell meghatározniuk azt a jogi megoldást, amely összeegyeztethető az uniós joggal és az irányelv által kijelölt célokkal. Ennek keretében ismételte meg az EUB, hogy ezen szabályozásnak meg kell felelnie annak a követelménynek, hogy a szabályozás úgy tekintse a tisztességtelen feltételt, mint ami soha nem is létezett, így joghatást nem tud kifejteni a fogyasztóra, és ennek alapján azon jogi és ténybeli állapot helyreállítását kell eredményeznie, amelyben a fogyasztó az említett tisztességtelen feltétel hiányában lett volna, azzal, hogy a fogyasztó számára biztosítja az eladó vagy szolgáltató jogalap nélküli – a fogyasztó kárára az említett tisztességtelen feltétel alapján való – gazdagodásának visszakövetelését.

Összegezve a nemzeti jog akkor felel meg az uniós jognak, ha lehetővé teszi a fogyasztó számára azon jogi és ténybeli állapot helyreállítását, amelyben akkor lett volna, ha nem köti meg a szerződést.

Az EUB ezen ügyben tehát azt a következtetést vonta le, hogy akkor felel meg az uniós jognak a nemzeti szabályozás, ha a fogyasztónak jogában áll a hitelintézettől a megfizetett havi törlesztőrészek és a szerződés teljesítése címen fizetett költségek visszafizetését, valamint a felszólítástól számított törvényes késedelmi kamatok megfizetését is meghaladó megtérítést követelni, míg a hitelintézet kizárólag a folyósított tőke visszafizetését, valamint adott esetben a késedelmi kamatok megfizetését kérheti a fogyasztótól, ezenfelül semmi mást, pontosan a visszatartó hatás célkitűzései érdekében. Ennek értelmében a hitelintézet különösen nem jogosult arra, hogy az általa folyósított tőke fogyasztó általi felhasználásáért díjazást kapjon, mert akkor az a visszatartó hatás megszűnéséhez vezetne.

Nagyon lényeges megállapítást tett az EUB, amikor kimondta, hogy ha a fenti helyzetet nem teremti meg az adott tagállam, az azzal a veszéllyel jár, hogy a fogyasztó olyan helyzetbe jutna, hogy a fogyasztó számára kedvezőbb lenne folytatni a tisztességtelen szerződéses feltételt tartalmazó szerződés teljesítését, mint hogy az irányelvből fakadó jogait gyakorolni tudná.

A hitelintézetek azon hivatkozása, mely szerint ebben az esetben a fogyasztók „ingyen hitel”-hez jutnának, vagy,

hogy ezáltal a pénzügyi piacok stabilitása kerülne veszélybe, nem elfogadható érvelés, mivel egyrészt senki nem hivatkozhat saját jogellenes magatartására annak érdekében, hogy gazdasági előnyökre tegyen szert, valamint arra sem lehet jogosult ezáltal, hogy az ilyen magatartásával okozott hátrányokat követően megtérítésben részesüljön.

A semmisség a hitelintézet által alkalmazott tisztességtelen feltétel következménye. Ennek alapján a hitelintézet nem részesülhet megtérítésben a haszon elmaradásáért. Másrészt a pénzügyi piacok stabilitására való hivatkozás a fogyasztói irányelv szempontjából nem releváns. Ezen okból az irányelv, valamint a fogyasztók jogai nem megkerülhetők.

A fenti következtetés korlátja az arányosság és szükségesség elve, valamint alapvetően az, hogy a tisztességtelen feltételnek azt kell eredményeznie, hogy a szerződés teljes egészében semmissé nyilvánítása megtörténjen, és az a tisztességtelen feltételek törlését követően sem maradhat hatályban.

Az arányosság kérdésében az EUB korábban szintén hozott egy ítéletet C-325/23. szám alatt, amely kimondja, hogy a 93/13 irányelvvel nem ellentétes, ha a fogyasztóval kötött, devizában nyilvántartott kölcsönszerződést semmisnek nyilvánítják, és így mentesítik a fogyasztót a szerződés árfolyamkockázat áthárítására vonatkozó feltételekből eredő pénzügyi következmények alól, amennyiben az árfolyamrésből eredő előnyt biztosít a bank számára. Ekkor ugyanis a szerződés tisztességtelen jellegét meg lehet állapítani és semmisnek nyilvánítani még akkor is, ha a devizaátváltás módjára vonatkozó szerződéses feltételek nem tisztességtelenek, vagy e feltételek elhagyása nem eredményezné a szerződés semmisségét, azonban a belső jog és objektív megközelítés alapján a nemzeti bíró úgy ítél meg, hogy a tisztességtelen feltételek kihagyásával nem maradhat fenn a szerződés, különösen, ha a tisztességtelen feltételek a szerződés elsődleges tárgyát határozzák meg.

Ezenfelül a C-321/22-es számú ítélet szerint az érvényesség nyilvánítás akkor ellentétes az irányelvvel, ha a nemzeti jog mozgásteret hagy a nemzeti bíró számára a szerződés fennmaradását illetően. Az ilyen mozgásteret ki kell zárni. Tehát, amennyiben a nemzeti bíróság számára nem hagy mérlegelési mozgásteret vagy értelmezést a nemzeti jog, a nemzeti bíróság nem állapíthatja meg a szerződés semmisségét, azonban csak akkor, ha az a jogi és ténybeli helyzet, amelyben a fogyasztó a tisztességtelen feltétel hiányában lett volna, az említett szerződés fenntartásával is helyreállítható.

Felmerül a kérdés, hogy akkor miben tér el ebből a szempontból az új C-630/23-as ítélet, ha ezt korábban már kimondta az EUB. Az eltérést a magyar jogi szabályozás magyarázza. A lengyel jog ugyanis nem ismeri a magyar jogban létező, az érvénytelenség jogkövetkezményeként alkalmazandó azon jogkövetkezményt, hogy a szerződés érvényessé vagy határozathozatalig hatályossá nyilvánítható, hanem az eredeti állapot helyreállítását követi. A magyar jogban a kölcsönszerződések alapján nyújtott szolgáltatást irreverzibilis szolgáltatásnak ismerik, amelynek alapján nem lehet az eredeti állapotot helyreállítani. Ennek keretében kellett tehát választ találni arra, hogy az érvényessé nyilvánítás, illetve hatályossá nyilvánítás keretében hogyan lehet eszközölni azt, hogy a fogyasztó azon jogi és ténybeli helyzetbe kerüljön, amiképpen abban lenne, ha a szerződést nem kötötte volna meg, ezenkívül hogyan kell értelmezni azt a magyar jogszabályt, hogy a magyar nemzeti

bíró a DH törvények alapján a tisztességtelen szerződési feltételt helyébe eltérő, jogszabályi alapú szerződési feltételt helyez, azaz módosítja a szerződést a jogszabályi tartalommal. Ezt korábban már kifejtettük a bírósági szerződésmódosításra vonatkozó pontban, így jelen esetben a kérdés a megfelelő jogkövetkezmény levonása volt.

Az alapvető kérdés továbbra is az, hogy a szerződés a tisztességtelen feltételek kihagyásával is teljesíthető marad, vagy az egész szerződés megdől. Ennek eldöntése azonban az EUB ítélkezési gyakorlata szerint a nemzeti jog által előírt szempontok alapján a nemzeti jogrend feladata. Ennek keretében az EUB is kimondta, hogy a 93/13 irányelv 6. cikk (1) bekezdés célja is az, hogy a felek közötti egyensúly helyreálljon a szerződés egésze érvényességének fenntartásával, nem pedig valamennyi szerződés semmissé nyilvánításával, amely bármilyen tisztességtelen feltételt tartalmaz. Ettől függetlenül az EUB azt is rögzítette, hogy a fenti mérlegelési mozgásteret, hogy mely szerződéseket lehet érvényessé nyilvánítani a tisztességtelen feltételek kihagyásával és mely szerződéseket kell semmissé nyilvánítani, amelynek alapján a teljes szerződés megdől, azonban megvannak a határai. Ennek egyik eleme az előző pontban kifejtett, objektív megközelítésből vizsgált bírósági szerződésmódosítás lehetősége, valamint annak megállapítása, hogy az árfolyamkockázatra vonatkozó tisztességtelen feltételek a szerződés lényeges elemét képezték-e.

Abban az esetben azonban, ha a szerződés teljes egészének semmissé nyilvánítása történik meg, a visszatartó hatás miatt biztosítani kell, hogy a fogyasztók azon jogi és ténybeli állapotának helyreállítása történjen meg, mint amilyenben a szerződés megkötése nélkül lennének. Ennek jogkövetkezményeit nem az irányelv mondja ki, hanem a nemzeti szabályozás. Az EUB ezen ügyben szintén megállapította – ahogyan a korábbiakban előadásra került a C-520/21. számú ítélet vonatkozásában –, hogy ez azt jelenti, hogy a fogyasztó jogosult a hitelintézettől a szerződés teljesítése címén megfizetett havi törlesztőrészeket és költségeket visszatérítésére, valamint a felszólítástól számított törvényes késedelmi kamatok megfizetését követelni. Ennek alapján nem megfelelő az a módszer, amit a magyar jogszabályok alapján gyakorolnak a felek, miszerint az árfolyamkockázatra vonatkozó kikötés alapján kapott összeget térítik vissza a fogyasztónak. Ugyanúgy kimondásra került ezenfelül, hogy a hitelintézet a rendelkezésre bocsátott vagyontárgy visszaszolgáltatásán vagy az annak megfelelő érték visszafizetésén, valamint a késedelmi kamatok megfizetésén túl nem lehet jogosult további ellentételezés követelésére.

Az EUB a fentiek alapján arra következtetett, hogy abban az esetben, ha a fogyasztók azon jogi és ténybeli állapot helyreállítására, amelyben akkor lettek volna, ha meg sem kötik a szerződést, csak akkor van lehetőség, ha a nemzeti bíróság „contra legem” értelmezi a nemzeti jogot, és így egyértelműen a nemzeti bírónak az uniós jogot kell érvényre juttatnia a nemzeti joggal szemben. A nemzeti bírónak pedig hatásköre van arra, hogy az uniós jog érvényesülését biztosítsa.

Az EUB elismeri, hogy az uniós jog belső joggal való értelmezése korlátokkal bír, így egy irányelv és a belső jog értelmezésekor az általános jogelvek korlátozzák, hogy „contra legem” értelmezés szülessen. Ettől függetlenül azt is kimondta az EUB, hogy amennyiben a belső jog alapján történő jogalkalmazói értelmezés összeegyeztethetetlen az irányelv céljaival, akkor

azt az állandó ítélkezési gyakorlatot módosítani kell, és az egyedi ügyben eljáró bírónak mellőzniük kell minden olyan felsőbb bíróság által elfogadott értelmezést, amely nem egyeztethető össze az irányelvvel. Azaz nem értelmezheti a bíróság a nemzeti jogszabályt az uniós joggal ellentétesen, csak azért, mert korábban állandó jelleggel összeegyeztethetetlen módon értelmezték azt, akár a felsőbb bíróságok.

A fentiek alapján az EUB nem mondta ki, hogy a hatályos-sá nyilvánítás a megfelelő eszköz, vagy kizárólag az eredeti állapot helyreállítása a jó megoldás azon ügyekben, ahol a teljes szerződés megdőlt, hanem mindösszesen annyit mondott, hogy a fogyasztót olyan jogi és ténybeli helyzetbe kell hozni, mintha meg sem kötötte volna a szerződést, és ennek alapján a nemzeti jognak kell megmondania a helyes jogkövetkezményt, amely azonban az érvényessé nyilvánítás nem lehet, így a nemzeti bíró jogosult a nemzeti jogszabály „contra legem” értelmezésére is, ha a teljes szerződés megdőlt. Ennek alapján tehát nem lehet kimondani arról a szerződésről, ami a fogyasztóra hárítja teljes mértékben az árfolyamkockázatot, hogy az a tisztességtelen feltételek kihagyásával is teljesíthető lenne.

Abban az esetben azonban, ha a nemzeti jog uniós joggal való összeegyeztethetlensége miatt a fogyasztó sérelmet szenved, akkor a fogyasztó kártérítésre lesz jogosult. A C-6/90. és C9/90-es egyesített ügyek ugyanis kimondták, hogy az adott tagállam köteles megtéríteni a magánszemélyeket ért azon károkat, amelyek az irányelv átültetésének elmaradásából származnak. Ezenkívül a C-261/20-as számú ítélet szintén kimondta, hogy a nemzeti jog uniós joggal való összeegyeztethetlensége következtében sérelmet szenvedett fél jogosult arra, hogy az ebből eredő kárának megtérítését kérje.

3. A KÚRIA 10/2025. JOGEGYSÉGI HATÁROZATA AZ EUB C-630/23. SZÁMÚ ÍTÉLETÉNEK ÉRTELMEZÉSÉRŐL

A Kúria jogegységi határozatával összefüggésben elsősébként az a kérdés merül fel, hogy lehetséges-e jogegységi határozatot hozni az EUB ítéletének értelmezése tárgyában. Több EUB-ítélet kimondja (Costa kontra E.N.E.L.,⁵ Internationale Handels-gesellschaft,⁶ Simmenthal,⁷ Factortame,⁸ Meloni ügy⁹) az uniós jog elsőbbségét, és ennek keretében azt, hogy a nemzeti bíróságok saját hatáskörükben jogosultak arra, hogy az uniós jogot alkalmazzák, és megtagadják bármilyen olyan tagállami rendelkezés alkalmazását, amely azzal ütközik. Kérdés, hogy ez a független, önálló hatáskör a nemzeti bíróságra, mint egészre alkalmazandó, vagy az egyes ügyekben eljáró egyes bíróságokra, azaz az alsóbb szintekre, függetlenül a felső szintektől.

E kérdés megválaszolását illetően nem kell sokat keresgelnünk, hiszen az előbb elemzett C-630/23-as számú ítélet rögzíti, hogy a nemzeti bíróságnak módosítania kell az állandó ítélkezési gyakorlatot, azaz mellőznie kell minden felsőbb bíróság által elfogadott értelmezés alkalmazását, amely e bíróságra nézve e jog értelmében kötelező lenne, amennyiben ezen értelmezés nem egyeztethető össze az irányelvvel.

Mindezek alapján megállapítható, hogy az egyes tagállami – akár alsóbb szintű – bíróságok rendelkeznek önálló hatáskörrel és függetlenséggel az uniós jog értelmezésére. Ezzel szemben a Kúria 10/2025. számú Jogegységi határozatának címe egy EUB-ítélet értelmezéséről szól. Az alapvető problémát az jelenti, hogy a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (Bsz.) 24. § (1) bekezdés c) pontja szerint a Kúria a bíróságokra kötelező jogegységi határozatot hoz. A jelen tanulmányban kifejtettek alapján azonban láthatjuk, hogy a Kúria nem jogosult egy EUB-ítélet értelmezéséről kötelező jogegységi határozatot hozni, mivel az egyes tagállami bíróságok önállóan, saját hatáskörükben jogosultak alkalmazni az uniós jogot, és az ezzel ellentétes belső jogtól vagy a felsőbb bíróságok ellentétes állandó joggyakorlatától eltérhetnek. Véleményem szerint az uniós jog értelmezéséről adott kötelező jogegységi határozat formájában nem megfelelő, az semmiképpen sem jelenthet kötelező értelmezést az egyes bíróságok részére az uniós jog önálló értelmezési joga és az eltérés lehetősége által.

Ezen okfejtést félretéve lássuk, hogy a Kúria 10/2025. számú jogegységi határozata (a továbbiakban: JEH) milyen értelmezést adott az EUB ítéletében foglaltaknak. A JEH rögzíti, hogy abban az esetben, amennyiben a devizaalapú kölcsönszerződés vagy pénzügyi lízingszerződés az árfolyamkockázattal kapcsolatos rendelkezésének tisztességtelen jellege miatt teljes egészében érvénytelen, a DH2 tv. 37. § (1) bekezdése szerinti szerződés érvényessé nyilvánításának nincs helye, kivéve, ha azt a fogyasztó megfelelő tájékoztatás után kéri. Ezzel egyidejűleg a Kúria eltérhet a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett Gfv.30.205/2023/2., a Gfv.30.206/2023/2., a Gfv.30.313/2022/9., a Gfv. 30.405/2023/5., a Pfv.20.955/2020/19., és a Gfv.30.212/2018/15. számú határozatoktól és az ezzel azonos tartalmú egyéb határozatoktól, amelyek a továbbiakban kötelező érvényüként nem hivatkozhatók.

A fő kérdés az EUB ítélete alapján az volt, hogy az abban szereplő „contra legem” értelmezés mindenképpen meg kell, hogy valósuljon, tehát a magyar nemzeti bíróságok mindenképpen a magyar jogrendszerrel ellentétes értelmezést kell, hogy megvalósítsanak vagy lehetséges egy olyan értelmezése az EUB ítéletének, amely nem jár a magyar jogszabályok „contra legem” értelmezésével. Az első, amit le kell szögezünk, hogy a JEH értelmezése szerint az EUB ítélete csakis az árfolyamkockázattal kapcsolatos rendelkezések tisztességtelen jellege miatt teljes egészében érvénytelen szerződésekre vonatkozik, azaz az EUB ítélete nem foglalkozik az árfolyamrész jogszerűségével, illetve olyan szerződésekkel, amelyek teljes egészében nem dőltek meg.

A legfőbb ügyész nyilatkozatában rámutatott arra, hogy az érvénytelenség levonásának jogkövetkezményei tagállami hatáskörben maradtak a C-705/21.; C-472/20.; valamint a C-126/17. számú EUB-ítéletek alapján is. Ezenfelül

5 C-6/64. sz. ügy Costa kontra E.N.E.L.; ECLI:EU:C:1964:66.

6 11-70. sz. ügy Internationale Handelsgesellschaft mbH kontra Einfuhr- und Vorratsstelle für Getreide und Futtermittel; ECLI:EU:C:1970:114.

7 C-106/77. sz. ügy Amministrazione delle finanze dello Stato kontra Simmenthal; ECLI:EU:C:1978:49.

8 C-213/89. sz. ügy The Queen kontra Secretary of State for Transport, ex parte: Factortame Ltd és társai; ECLI:EU:C:1990:257.

9 C-399/11. sz. ügy Stefano Melloni kontra Ministerio Fiscal; ECLI:EU:C:2013:107.

a DH2 törvény 37. § (2) bekezdése kizárja a jogkövetkezmények közül az eredeti állapot helyreállítását. A 6/2019. (III. 20.) AB határozat álláspontja szerint megfelel az észszerűség követelményének a DH2 törvény 37. §-a, amely így nem ütközik az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésébe.

Érdemes megvizsgálni, hogy a magyar jogtudomány mit mond a kölcsönszerződések eredeti állapotának helyreállításáról. Csehi Zoltán¹⁰ értelmezése szerint a kölcsönszerződés egyben tulajdonátruházó és egyben használati szerződés is. A kölcsönszerződés álláspontja szerint egy használati kötelelem, amelynek keretében az adós a részére átengedett pénzt használhatja és hasznosíthatja, míg a határozott idő elteltével az idegen pénzt vissza kell adnia annak használati díjával együtt, amely nem más, mint a kamatot és kezelési költséget magában foglaló teljes hiteldíj. Ennek alapján álláspontja szerint a klasszikus értelemben vett kölcsönszerződés vonatkozásában az eredeti állapot nem állítható helyre, mivel az adós által eszközölt pénzhasználat nem tehető semmissé, irreverzibilis. Meglátása szerint a joggyakorlat évtizedekig a jogalap nélküli gazdagodás folytán az értékben való visszatérítés volt, melyet a Legfelsőbb Bíróság a PK 32. számú állásfoglalásában megerősített, de ezt az állásfoglalást az 1/2010 PK vélemény 1 pontjával meghaladottá nyilvánították. Ennek alapján került kidolgozásra az 1/2010 PK vélemény 6. pontja alapján a szerződés határozathozatalig történő hatályossá nyilvánítása. Az 1/2010 PK vélemény szerint ugyanis az irreverzibilis szolgáltatások esetében az eredeti állapot helyreállítása fogalmilag kizárt, ennek alapján meghaladottá nyilvánította azt a megoldást, hogy az utólagosan irreverzibilissé vált szolgáltatás pénzbeli egyenértékét „visszajáró szolgáltatásnak” tekintette. Így vált a joggyakorlatban elfogadottá a határozathozatalig történő hatályossá nyilvánítás és az esetlegesen ellenszolgáltatás nélkül maradt szolgáltatás ellenértékének pénzbeli megtérítése. A hatályossá nyilvánítás eddig is létező jogintézmény volt, amelyet az eredetileg is irreverzibilis szolgáltatások esetén alkalmaztak, és a PK véleménnyel kiterjesztettek az utólagosan irreverzibilissé váló szolgáltatásokra is. Ez egy „ex nunc” hatályú elszámolást jelent a felek jogviszonyára nézve. Ezen PK vélemény azt is kimondta, hogy akkor is a hatályossá nyilvánítást kell alkalmazni, ha lehetséges lenne az eredeti állapot helyreállítása, azonban valamilyen okból ez mégsem célszerű, mert például az valamelyik fél jogos érdekét sértené.

A kölcsönszerződések vonatkozásában az 1/2010 PK vélemény rögzíti, hogy már a 2005. évi civilisztikai kollégiumvezetők értekezlete óta a kamat és a használati díj elszámolása nem részei az érvénytelen szerződés alapján visszatérítendő szolgáltatásoknak, hanem ezek az eredeti állapot helyreállítása körén kívül eső olyan járulékos igények, amelyek többlettényállási elemeken alapulnak (birtokolás és használat időtartama). Ennek keretében mondta ki a PK vélemény, hogy a kamat valójában a jogalap nélküli birtokoláson alapuló használati díj, amelynek dogmatikai alapja a jogalap nélküli gazdagodás. A PK vélemény rögzíti, hogy érvénytelenségi perben azonban mindkét fél jóhiszemű jogalap nélküli birtokosnak minősül, így nem kötelesek egymással elszámolni a kölcsönösen birtokolt szolgáltatások hasznáival. Ezzel szemben a másik fél szol-

gáltatását használó fél rosszhiszemű jogalap nélküli birtokossal hasonló helyzetben van.

Az 1/2010 PK vélemény azonban a 2/2014 PJE határozat alapján valójában nagy részben csak a régi Ptk. alkalmazásában maradt fenn, az új Ptk. hatálybalépését követően csak a 10. pont maradt alkalmazható.

Csehi Zoltán arra is rámutat tankönyvében, hogy a hatályossá nyilvánítás alapvető dogmatikai hibában szenved, tekintettel arra, hogy érvénytelen szerződés nem lehet hatályos, ami miatt az új Ptk. rendszerében ilyen megoldást már nem is találunk, ezért került bevezetésre az alaptalan gazdagodás pénzbeli megtérítésének jogintézménye. Ezenkívül megjegyzi, hogy a bírói gyakorlat folyamatosan azzal a dilemmával szembesült, hogy a hatályossá nyilvánítás nem eredményezhet olyan helyzetet, mintha a szerződés érvényes lenne, azonban a hatályossá nyilvánítás a szerződési tartalom, a szerződési feltételek hatályosságát és alkalmazását is eredményezi. Szó szerint idézve: „Nem egyszer előfordult, ha a felek már teljesítették az érvénytelen szerződésből fakadó irreverzibilis szolgáltatásokat, akkor a hatályossá nyilvánítás végeredményben az érvényessé nyilvánítással azonos eredményre vezetett.”¹¹ Véleménye szerint az alapvető különbséget az jelenti, hogy a hatályossá nyilvánítás a szerződés eredeti tartalmának a bírói határozathozatalig történő konstitutív hatályú fenntartását és a jogviszony jövőre szóló (ex nunc) felszámolását eredményezi, míg az ellenérték pénzbeli megtérítése azt jelenti, hogy a gazdagodás szabályai szerint kell elszámolni a felek között. Mindezek alapján az új Ptk. által kidolgozott gazdagodás megtérítést látja a megfelelő jogintézménynek a devizaalapú kölcsönszerződések vonatkozásában is, ahol a pénzhasználat ellenértékét a szerződés jellegadó szolgáltatása alapulvételével, azaz a forint pénzüpi kamatának megtérítésével látta elszámolhatónak.

Ezzel némileg ellentétes következtetéseket tartalmaz az EUB C-630/23. sz. ítélete, amely azonban pontosan azt mondja ki, hogy a hitelező nem jogosult ezenfelül a pénzhasználatért cserébe semmilyen ellenszolgáltatásra, azaz az EUB ítélete az ítélet körében meghatározott szerződéseket a „visszartartó erő” elve alapján kiveszi az „irreverzibilis” szerződések köréből, és azt mondja, hogy a hitelintézet kizárólag a nyújtott tőkeösszegre és annak késedelmi kamatára lehet jogosult. Ennek alapján felmerül az eredeti állapot helyreállításának, mint az érvénytelenség jogkövetkezményének alkalmazhatósága.

Érdemesekörben megvizsgálni a Kúria BH.2023.9.220. számú ítéletét, amelynek alkalmazhatóságától pontosan a jelen JEH ad eltérésre lehetőséget az alábbiak szerint:

„(...) a lengyel nemzeti jog szerint az a jogkövetkezménye, hogy úgy kell tekinteni, mintha a felek a szerződést meg sem kötötték volna, és követelhetik a már teljesített jogalap nélküli szolgáltatások visszatérítését (...) szemben a lengyel szabályozással, a régi Ptk. 237. § (2) bekezdésének első fordulata értelmében a teljesen érvénytelen szerződés is érvényessé válhat, érvényessé nyilvánítása esetén fennmaradhat, ha az érvénytelenség oka kiküszöbölhető. A lengyel előterjesztő bíróság EUB-hoz intézett kérdése viszont abból a nemzeti jogán alapuló előfeltevésekből indult ki, és ebből fakadóan erre az esetre vonatkozott az EUB kérdésre adott válasza is, hogy a szerződés egészében semmis és

10 Csehi Zoltán: Kötelmi jog I. a 2013. évi V. törvény alapján; Menedzser Praxis, Bp., 2014. 95. o.

11 Csehi Zoltán: Kötelmi jog I. a 2013. évi V. törvény alapján; Menedzser Praxis, Bp., 2014. 96. o.

az a tisztességtelen feltételek törlését követően nem maradhat fenn, így a lengyel jog rendelkezései értelmében az eredeti állapot helyreállításának és a jogalap nélküli szolgáltatások visszatérítésének van helye.”

A lengyel jog nagyon egyszerűen kezeli a helyzetet, és az eredeti állapot helyreállításának jogkövetkezményével a jogalap nélküli szolgáltatásokat az EUB ítéletének megfelelően visszatéríteti a felekkel, és nem gondolkozik azon, hogy az adott szolgáltatás irreverzibilis vagy sem, hanem mindenki visszaadja azt, amit kapott, és ezzel helyreáll az a jogi és ténybeli helyzet, amely a szerződés megkötésének hiányában fennállt volna, és nem értelmez e körben semmilyen „elmaradt hasznot”.

A fenti ügy alapja a C-520/21. számú ítélet volt, amely – ahogyan a korábbiakban ismertetésre került – pontosan azt tartalmazta, hogy a fogyasztót olyan jogi és ténybeli helyzetbe kell hozni, mintha a szerződést meg sem kötötte volna. Ennek az uniós elvárásnak a lengyel jog szerinti eredeti állapot helyreállítása megfelelt.

A Kúria a JEH határozatban mégis az eredeti állapot helyreállítása helyett a hatályossá nyilvánítást tartja az EUB-ítéleteknek legmegfelelőbb eszköznek az uniós jognak való megfelelésre. A Kúria vélhetően azért választotta ezt a megoldást, hogy ne kelljen „contra legem” értelmezést alkalmaznia, mint ahogyan ezt a JEH bevezetőjében elkezdte elemezni, valamint azért, hogy a magyar jogban az irreverzibilitás kérdését valamilyen módon a régi Ptk. körében is rendezni tudja.

4. ÖSSZEGZÉS

A jelen tanulmány címe kérdésként teszi fel, hogy az EUB hivatkozott C-630/23. számú ítélete, valamint a Kúria kapcsolódó jogegységi határozata kiutat jelent-e a devizahitelek számára. A válasz a jelen tanulmány alapján annyiban adható meg pozitívan, hogy azon fogyasztók számára, akikre a hitelintézet teljes mértékben áthárította az árfolyamkockázatot, amely ügyben a bíróság megállapította, hogy ez a teljes szerződés érvénytelenségéhez vezet, ebben az esetben a bíróságok nem nyilváníthatják érvényessé az adott szerződést úgy, hogy a tisztességtelen feltételeket kihagyják, miközben a szerződés többi elemének érvényességét és kötelező jellegét meghagyják. Ezen fogyasztók számára olyan jogi és ténybeli állapotot kell helyreállítani, amelyben ugyanezen szerződés hiányában lettek volna. A Kúria jogegységi határozata szerint a megoldás a szerződés hatályossá nyilvánításának megoldásában történhet meg, ekképpen a fogyasztónak kizárólag a felvett tőkét és a felszólítástól számított késedelmi kamatot kell visszafizetnie, valamint

a lízingtárgyat vagy annak helyébe lépő értéket kell visszaadnia, míg a hitelintézetnek az eddigi törlesztett teljes összeget, valamint egyéb költségeket, illetve szintén a felszólítástól számított késedelmi kamatot kell megfizetnie a fogyasztó számára. Ez a helyzet kedvezőbb és méltányosabb elszámolást biztosít a fogyasztók számára a visszatartó erő biztosítása érdekében.

Figyelemmel kell lennie azonban a fogyasztóknak arra is, hogy a szerződés teljes érvénytelensége nyomán levont jogkövetkezmények alapján hatályossá nyilvánított szerződés szerinti elszámolást követően is azonnali, nagy összegű fizetési kötelezettségük keletkezhet a hitelintézet felé, amennyiben az általuk befizetett törlesztőrészek nem haladják meg a felvett tőke összegét, valamint a birtokba vett lízingtárgyat is vissza kell adniuk ez esetben.

A fenti körön kívüli szerződések vonatkozásában, tehát azon esetekben, ahol nem az árfolyamkockázat fogyasztóra történő teljes áthárítása miatti érvénytelenség áll fenn, ott továbbra is a Kúria álláspontja szerint az érvényessé nyilvánítás az elsődleges megoldás. Az EUB-ítéletek értelmezése alapján azonban eltérő következtetésre lehet jutni, minthogy bármilyen olyan esetben, ha a tisztességtelen szerződési feltételek, amelyek a szerződés lényeges részét képezték – függetlenül attól, hogy az árfolyamkockázatról szól vagy sem – a teljes szerződés érvényességét megdöntik, akkor az érvényessé nyilvánítás kizártnak tűnik. Az EUB ezen következtetéseit azonban csak a jövőben fogjuk megtudni, tekintettel arra, hogy jelenleg is több előzetes döntéshozatal iránti eljárás van folyamatban. Ennek keretében kiemeljük a C-565/23. számú ügyet, amelyben a Fővárosi Törvényszék azt a kérdést tette fel, hogy összhangban van-e a DH2 törvény 37. § (1) bekezdése az irányelvvel abból a szempontból, hogy a fogyasztónak a kereseti kérelem előterjesztésekor már elő kell terjesztenie a szerződés érvényessé, illetve hatályossá nyilvánítása iránti kereseti kérelmet, valamint, hogy indokolt-e a szerződés teljesíthetőségének hiányában a fogyasztót nyilatkozattételre felhívni a szerződés teljes érvénytelensége esetén, hogy az eredeti állapot helyreállítását vagy a jogalap nélküli gazdaság szabályainak alkalmazását kéri, és ennek megfelelő, az eljárásjog által megkívánt elszámolást terjessze elő. A kérdést feltevő bíróság többek között pontosan a hivatkozott C-520/21-es számú ítéletre hivatkozik.

A fentiek alapján továbbra is kérdéses, hogy a DH törvények az uniós joggal összeegyeztethetők-e, és a fent felsorolt szűk körön kívül lehet-e úgy értelmezni az uniós jogot, ami a devizahitelek tágabb körére irányuló hatással rendelkezik, és ennek alapján ezen ügyekben is kizárható lenne az érvényessé nyilvánítás jogkövetkezménye.

*** Az Igazságügyi Minisztérium állásfoglalásai, jogértelmezései az Alkotmánybíróság 60/1992. (XI. 17.) AB határozata értelmében kizárólag szakmai tájékoztatás érdekében készültek, azoknak bíróságra vagy más hatóságra nézve nincs kötelező ereje. ***